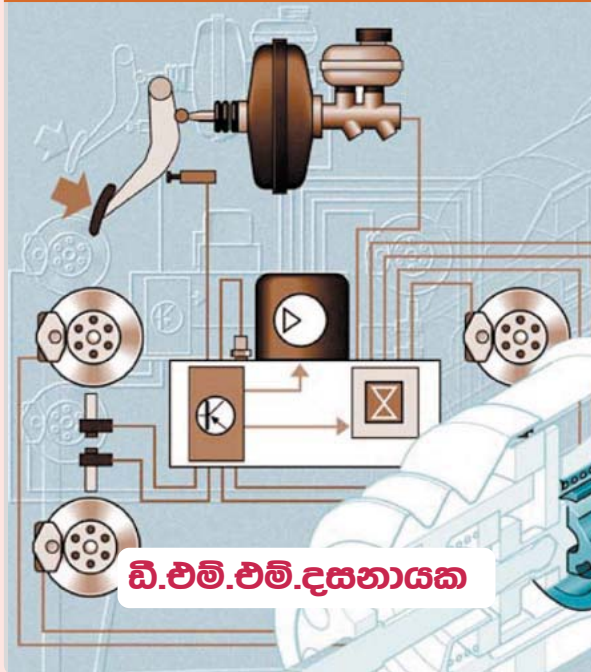

ABS බ්ලේක් පද්ධති සහ උක්ෂේප කොන්ට්‍රෝල්

ඩී.එම්.එම්.දසනායක

මෙම වෙබ් පිටුව සකසා ඇත්තේ මෙහි දක්වා ඇති ABS බ්ලේක් සහ උක්ෂේප කොන්ට්‍රෝල් යන ග්‍රන්ථයේ 07 වන පරිච්ඡේදය තුළින් ලබාගත් කරුණු ඇසුරිනි.

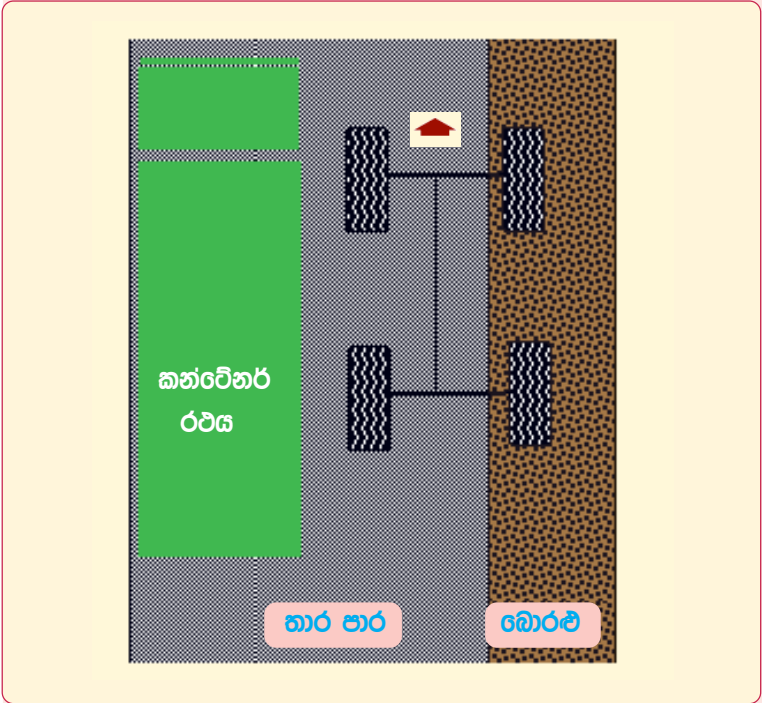
07 වන පරිච්ඡේදය

ABS බ්ලේක් පද්ධති Anti-Locking Braking Systems

බ්ලේක් පද්ධතිවල ඇතුළත් ඩ්‍රම් බ්ලේක්, ඩිස්ක් බ්ලේක්, සර්වෝ බ්ලේක් පමණක් නොව ඒවායේ යෙදෙන ප්‍රමුඛ රෙගියුලේටර පවා අපි පෙර පරිච්ඡේද තුළින් අධ්‍යයනය කළෙමු. මේවා අතුරින් සාර්ථක ක්‍රම යොදා සකස් කළ රථයක් වුවද නිදසුනට ගතහොත් එහි බ්ලේක් යොදන විට රෝද හතර එකවර සිරවී නතර වූයේ නම් හෝ රෝද හතරම එකලෙස තාර පාරක ලකුණු වන ලෙස බ්ලේක් පහරක් ගැසිය හැකි නම් හෝ එම රථයේ බ්ලේක් පද්ධතිය ඉතා සාර්ථක ලෙස ක්‍රියා කරන බවට අපි කවුරුත් තීරණය කරමු. එහෙත් එමගින් නිගමනය කළ හැක්කේ රථයේ බ්ලේක් පද්ධතිය හොඳින් ක්‍රියාකරන බව පමණකි. එසේ නැතිව එය සාර්ථක බ්ලේක් පහරක් ලෙස අපට හැඳින්විය නොහැක. මන්ද බ්ලේක් යොදන විට එලෙස රෝද එකවර නිරවිම ඉතා අන්තරාදායක වන බැවිනි. එය අන්තරාදායක වන්නේ බ්ලේක් පහරකදී එලෙස රථය නතර වීමට පෙර සම්පූර්ණ ලෙස සිරවන රෝද මගින් ඇතිවෙන ලිස්සා යාම තව දුරටත් රථය නතර කිරීමට උත්සාහ නොගන්නා බැවිනි. තවද එලෙස රථයේ රෝද එකක් දෙකක් පමණක් සිරවී නතරවීමෙන් සුක්කානම් පාලනය දුර්වල වී රථය පැත්තකට හැරීමෙන් මාරක රිය අනතුරු පවා සිදුවෙයි. මාගිය තෙත්ව ඇති විට මෙය ඉතා තදින් සිදු විය හැක.

ඉහත විස්තර අනුව හොඳ සුක්කානම් පාලනයකින් යුතුව රථයක් සාර්ථක ලෙස කෙටි දුරකින් නතර කර ගැනීමට නම් රෝද සිරවී නතර වීම සිදු විය යුත්තේ රථයේ වේගය අන්තිමට අඩු වුවාට පසුවය. එතෙක් රෝද සෙමින් කැරකෙන ලෙස බ්ලේක් තද කළ යුතුවෙයි. එහෙත්

මෙය රියදුරෙකුට කළ හැකි දෙයක් නොවේ. මන්ද රෝදයක් සිරවුනු බව ඔහුට දැන ගත නොහැකි බැවිනි. ඒ දැනගත්තද එම තත්ව යටතේ ඔහුට කළහැකි දෙයක් නොමැත. ඒ පිළිබඳව මුලින්ම දැනගනිමු.

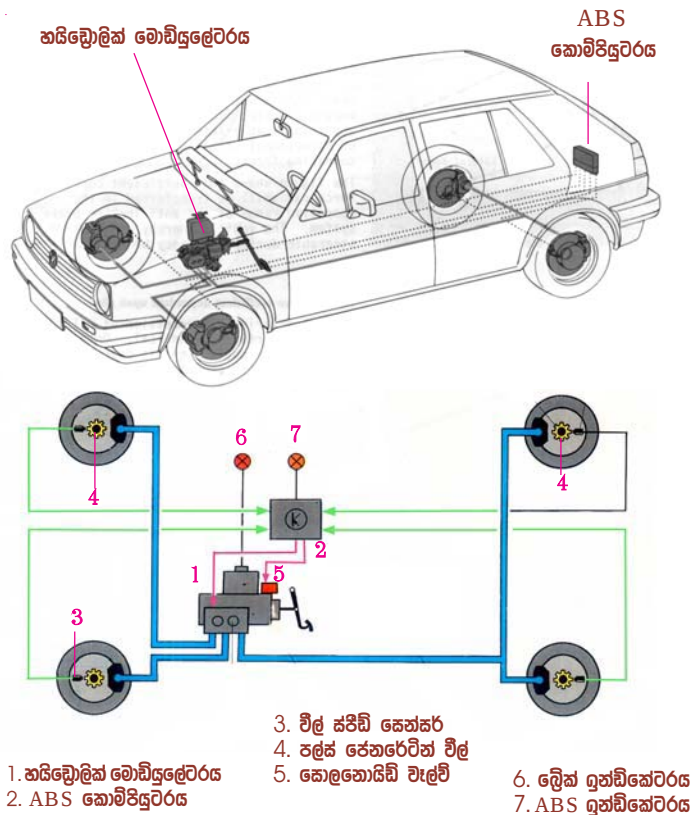
මාර්ග තත්වය මත බ්ලේක් පද්ධතියක් අසාර්ථක වන අයුරු.

යම් පටු මාවතක රථයක් ධාවනය කිරීමේදී ඇතිවෙන එක් අනතුරුදායක තත්වයක් මෙහි දක්වා ඇත. මෙහි ඔබ පදවන රථයේ රෝද පමණක් දක්වා ඇති අතර ඉදිරියෙන් යන රථයක් ඔවර්ටේක් කිරීමට මෙලෙස වම්පස රෝද දෙක තාර පාරට තිබියදී දකුණු පස රෝද දෙක පාරෙන් ඉවතට එනම් වැලි පාරට ගැනීමට සිදුවනි යයි සිතන්න. ඒ අතරම රථය ඔවර්ටේක් කිරීමට වේගය වැඩි කිරීමටද සිදුවෙයි. ඒ අතරම ඉදිරියෙන් තවත් රථයක් පැමිණ හෝ වෙනත් හේතුවක් මත කඩිනමින් රථය නතර කර ගැනීමට සිදුවනි යයි සිතන්න. ඒත් ඔබට තදින් බ්ලේක් යෙදීමට හැකියාවක් නැත. මන්ද වැල්ලට හසුව ඇති රෝද දෙක සුළු බ්ලේක් තද කිරීමකින් පවා සිරවී රථය ඇදී යාමත් පැත්තට හැරීමත් සිදුවන බැවිනි. ඒ ගැන සිතා සෙමින් බ්ලේක් යෙදුවොත් ඉක්මනින් රථය නතර කර ගැනීමට නොහැකිව ඉදිරියෙන් එන රථය හා ඝට්ටනය වීම සිදුවිය හැක. මෙයට යම් විකල්ප පිළියමක් තිබේද?

ඉහත අවස්ථාවේදීම තාර පාරේ පිහිටි රෝද දෙකට තදින් බ්ලේක් යොදා වැලි පාරේ පිහිටි රෝද දෙකට සිර නොවෙන ලෙස අඩුවෙන් බ්ලේක් බලය ලබා දුන්නොත් රථය අඩු දුරකින් නතර කර ගැනීම මෙන්ම පැත්තට හැරීමද සිදු නොවෙයි. ඒත් රථයක ඒ ආකාරයට එක පැත්තකට වැඩිවන ලෙසත් අනිත් පැත්තට අඩුවන ලෙසටත් බ්ලේක් යෙදීමට රියදුරුට හැකියාවක් නැත. එහෙත් එම තිරණය ගැනීම ABS කොම්පියුටරයකට පවරා ඇති අවස්ථාවේදී නම් රියදුරුට රිසි පරිදි බ්ලේක් තද කිරීමට හැකියාව ඇති අතර බ්ලේක් පාලන කොම්පියුටරය මගින් රෝද සිර නොවෙන ලෙස උපරිම බ්ලේක් බලය රෝද වලට අඩු හෝ වැඩිකර ලබාදීම සිදුවෙයි. දැන් යම් රථයක ABS බ්ලේක් ඇත්නම් එය කොයි තරම් ආරක්ෂා සහිතදැයි වැටහෙනු ඇති. ඒ වාගේම ABS ක්‍රමය නොමැති බ්ලේක් පද්ධති කිසිවක් ආරක්ෂාවෙන් තොර බවද වැටහෙනු ඇති. මෙහි සඳහන් කළේ මෙම ABS බ්ලේක් පද්ධතිවල ඇති වටිනා ක්‍රියාකාරිත්වයන් අතුරින් එකක් පමණක් බව මෙහිදී මතක තබාගත යුතුය. ඒත් මෙහි ඇති සාර්ථකත්වය ලොවට කිමට නිෂ්පාදකයින් හට නොහැකිවී ඇත. මන්ද එවිට ඔවුන්ගේ සාමාන්‍ය බ්ලේක් පද්ධති යෙදූ රථ සියල්ල අවතක්සේරුවට ලක්වෙන බැවිනි.

ABS බ්ලේක් පද්ධතියක් කොතරම් සංකීර්ණ වුවද මෙය ඉතා වැදගත් වූ පද්ධතියක් බැවින් කාර්මිකයින් ඒ පිළිබඳව අතිවාරියයෙන්ම අධ්‍යයනය කළ යුතු වේ. මෙහිදී කර ඇත්තේ බ්ලේක් පහරකදී ඇතිවන දුච්චතා හැඳින් ඒ සඳහා ඉලෙක්ට්‍රොනික් තාක්ෂණයෙන් පිළියම් යෙදීම බැවින් සාර්ථක අධ්‍යයනයක් සඳහා මෙහිදී මුලින්ම කළ යුතුව ඇත්තේ සාමාන්‍ය බ්ලේක් පහරකදී ඇතිවෙන එම දුච්චතා හඳුනා ගැනීමයි.

රථයක් සාර්ථක ලෙස නතර කිරීමට නම් මාභීය සහ රෝද අතර ඇති ඝර්ෂණය අනුව රෝද සිර නොවන සේ පාලනයකින් යුතුව ඒ ඒ රෝද වලට බ්ලේක් බලය යෙදිය යුතු බව දැන් අපට පැහැදිලිය. එහෙත් රියදුරෙකුට බ්ලේක් තද කිරීමේදී මුළු පද්ධතියටම එකලෙස බලපාන ලෙස බ්ලේක් බලය අඩු වැඩි කළ හැකි වුවත්, එක් එක් රෝද වලට වෙනස් වන අයුරු එය කිසිසේත්ම කළ නොහැකි වේ. මේ නිසා රියදුරු තැන විසින් යොදවන බ්ලේක් බලය රෝද වල අවශ්‍යතාවය අනුව තව දුරටත් වෙන් වෙන්ව අඩු වැඩි කිරීමට නව්න ඉලෙක්ට්‍රොනික් තාක්ෂණය යොදාගෙන තිබෙයි. කොම්පියුටර පාලනයෙන් යුත් මෙම බ්ලේක් පද්ධති මගින් බ්ලේක් පහරකදී රථයේ වේගය ඉතා අඩුවන තෙක් රෝද සිරවීමකට ඉඩ නොදෙයි. රෝද සිරනොවන නිසා මෙම බ්ලේක් ක්‍රමය හඳුන්වන්නේ ඇන්ටි ලොකින් බ්ලේක් සිස්ටම් (Anti locking brake system) යනුවෙනි. ABS යනු එහි කෙටි යෙදුමයි.

TEVES වර්ගයේ ABS පද්ධතියක් සවිකළ VW ගෝල්ෆ් රථයක්

ABS බ්ලේක් පද්ධති කොම්පියුටර් පාලනයෙන් යුතු වුවත් එය බිහිව ඇත්තේ 70 දශකයේදී වන අතර මුලින්ම එය යොදා ඇත්තේ ගුවන් යානා ගොඩබැමේදී යොදා ගැනුම සඳහාය. පසුව එය මෝටර් රථ සඳහා යොදා ගෙන ඇත. මේ අතර ABS පද්ධති වගී ගණනාවක්ම අද භාවිතයේ පවතී. සටහනේ දැක්වෙන්නේ ඒ අතුරින් වගීයේ බ්ලේක් පද්ධතියක් සහ එය මෝටර් රථයකට යොදා ඇති අයුරයි. අද මෝටර් රථවල මෙම ක්‍රමය බහුලව යොදා ගැනුනත් ආරම්භයේ වැඩි වශයෙන්ම යොදා ගැනුනේ B වගීයේ ABS පද්ධති වේ. මෙම ග්‍රන්ථයෙන් මුලින්ම ඉදිරිපත් කිරීමට යන්නේද එම ABS පද්ධතියයි. මන්ද එය වටහා ගැනීම ඉතා පහසු බැවිනි. ඉන්පසු අනෙකුත් ABS පද්ධති විස්තර කෙරෙනු ඇත.

BOSCH/ ABS පද්ධති

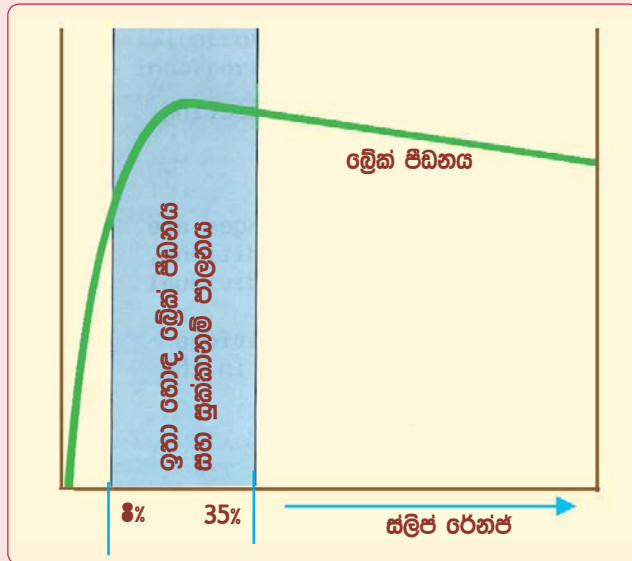
කොතරම් සාර්ථක අන්දමට බ්ලේක් පද්ධතියක් නිර්මාණය කර රථයකට සවිකරනු ලැබුවත් එය ආරක්ෂාව අතින් අංග සම්පූර්ණ බ්ලේක් පද්ධතියක් බවට පත්වන්නේ කොම්පියුටර් පාලනයෙන් යුතුවම පමණක් බව අපි දැන් දනිමු. මෙයට හේතුව සාමාන්‍ය බ්ලේක් පද්ධතිවල බ්ලේක් යොදනවිට රථයේ වේගය අඩුවන්නට පෙර රෝද සිරවන අවස්ථා ඇතිවීමයි. මෙලෙස සිරවුනු රෝදයක් ලෙස්සා යාමට පෙළඹෙන අතර ඉන්පසු එම රෝදය රථය නතර කරවන්නට උපකාරී වන්නේ නැත. එය ඉතා අන්තරාදයක නමුත් එයට පිළියම් යෙදීම එතරම් පහසු දෙයක් වූයේ නැත. හේතුව රෝද සිරවීමෙන් ඇතිවෙන මෙම ලෙස්සායාම මාර්ග තත්වය නිසා ඇතිවීමයි. මෙය වටහා ගැනුමට අතරින් පහර තෙත්ව ඇති මාර්ගයක රථයක් බ්ලේක් කිරීමේදී ඇතිවන තත්වය සිතා බලමු. එහිදී රෝද සිර නොවන ලෙස බ්ලේක් යෙදීමට නම් එලෙස තෙත්ව ඇති තැන් මත පිහිටි රෝද වලට අඩු බ්ලේක් බලයකුත්, වියලි තැන්වල පිහිටි රෝද වලට වැඩි බ්ලේක් බලයකුත් යෙදිය යුතුවෙයි. ඒත් රියදුරෙකුට මෙලෙස එක් එක් රෝදවලට අඩු වැඩි වෙන ලෙස බ්ලේක් යෙදීම කළ නොහැකි අතර ඔහුට කළ හැක්කේ පොදුවේ සියළුම රෝදවලට එකලෙස බ්ලේක් යෙදීමයි. එහෙත් කොම්පියුටර් පාලන ABS බ්ලේක් පද්ධති වලින් කෙරෙන්නේ මෙලෙස රියදුරන්ට තමන්ට රිසි අයුරු බ්ලේක් යොදන්නට ඉඩහැර කොම්පියුටරය මගින් රෝද සිර නොවෙන ලෙස බ්ලේක් බලය අඩුවැඩි කිරීමයි. මුලින්ම මෙම කොම්පියුටරය සැලසුම්කර ඇති ආකාරය සොයා බලමු.

රථයක් අඩුම දුරකින් හොඳ සුක්කානම් පාලනයකුත් සමග නතර කර ගැනුමට නම් සැම රෝදයකම ලෙස්සුම් ප්‍රතිශතය () 8% ත් 35% ත් අතර තිබිය යුතුවේ. මෙය මෝටර් රථ නිෂ්පාදකයින් විසින් ප්‍රායෝගිකව සොයාගනු ලැබුවකි. එය සොයාගැනුමට සරළ සමීකරණයක් යොදා ගැනේ. පහත දැක්වෙන්නේ එම සමීකරණයයි.

$$\text{ලෙස්සුම් ප්‍රතිශතය} = \frac{\text{රථයේ වේගය} - \text{රෝද වේගය}}{\text{රථයේ වේගය}} \times 100$$

ඉහත සමීකරණයෙන් කියවෙන්නේ බ්ලේක් පහරකදී රථයේ වේගය රෝද වේගයෙන් අඩුකර එය නැවතත් රථයේ වේගයෙන්ම බෙදා 100 න් ගුණ කළ විට රෝදවල ලෙස්සුම් ප්‍රතිශතය ලැබෙන බවයි. ABS බ්ලේක් පද්ධතියක ඇති කොම්පියුටරය මගින් කෙරෙන ප්‍රධාන කායසීය වන්නේ බ්ලේක් පහරවලදී රෝදවල ලෙස්සුම්

ප්‍රතිගතය මෙම සීමාවේ පවත්වා උපරිම ආරක්ෂාව සැපයීමයි. එනම් රියදුරු බ්‍රේක් යොදනවිට රථයේ ABS කොම්පියුටරය ඉහත සමීකරණය යොදගනිමින් රෝද හතරේම ස්ලිප් රේන්ජ් අගය වෙන වෙනම ගණනය කරයි. එහිදී යම් රෝදයක ලෙස්සුම් ප්‍රතිගතය එනම් ස්ලිප් රේන්ජ් අගය වෙනස් වුනි නම් බ්‍රේක් බලය අඩුවැඩිකර එය 8% න් 35% න් අතරේ තබාගනියි. එවිට රථය අයිස් වලින් පිරුණු ලෙස්සන මාර්ගයක පවා කිසිදු ලෙස්සායාමකින් තොරව හොඳ සුක්කානම් පාලනයකින්ද යුක්තව ඉතා කෙටි දුරකින් නතර කරගත හැකිවෙයි. මෙම බ්‍රේක් පද්ධතිය නිර්මාණය කර ඇති සමාගම මගින්ම ප්‍රකාශිත පහත වගුව තුලින් එය වඩාත් පැහැදිලි වේ.

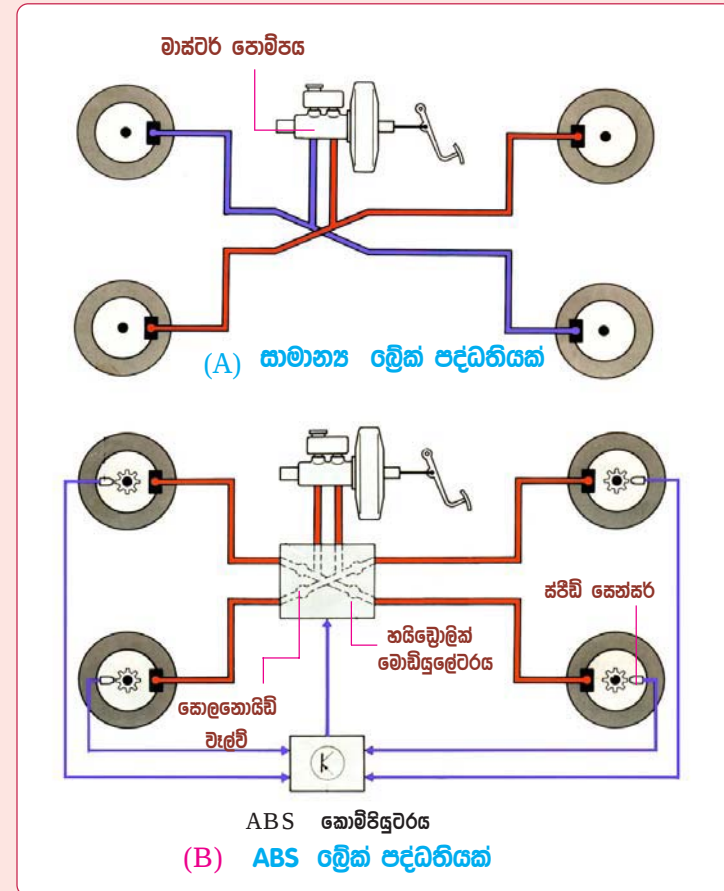

හොඳ සුක්කානම් පාලනයක් සහිතව උපරිම ලේක් බලය ලබා ගැනීමට ලෙස්සුම් ප්‍රතිගතය 8%-35% අතර පැවතිය යුතුය.

ඉහත විස්තර කළ ABS ක්‍රියාකාරිත්වය ඉතා සරළ ලෙස පෙනුනත් එහි යොදාගත් සමීකරණය ගැන බලනවිට රථයේ වේගය සහ රෝද වේගය යන අගයන් ගැන ඔබට යම් ගැටළුවක් ඇතිවිය හැකියි. හේතුව රථයක් ධාවනයේදී එම රථයේ වේගයෙන්ම රෝද හතරත් කැරකීමයි. ඒත් බ්‍රේක් පහරකදී රෝද හතරම සිරවී ලෙස්සායන රථයක් ගැන සිතුව හොත් එහි රෝද සම්පූර්ණයෙන්ම නතරව ඇති නමුත් රථයේ යම්කිසි වේගයක් තිබෙයි. ඒ අනුව සැම අවස්ථාවකම රථයේ වේගයත් රෝද වේගයත් සම වන්නේ නැත. කෙසේ නමුත් ඉහත

සමීකරණය සඳහා දත්තයන් ගෙන ඇත්තේ රථයක බ්‍රේක් පහරකදී බැවින් මෙහිදී රථයේ වේගයට වඩා රෝද වේගය අඩු බව හොඳින් වැටහේ. එසේ නම් දැන් අපි නවීන රථයක ABS බ්‍රේක් පද්ධතියක් යොදා ඇත්තේ කෙසේදැයි සොයා බලමු.

■ BOSCH /ABS පද්ධති සැලසුම

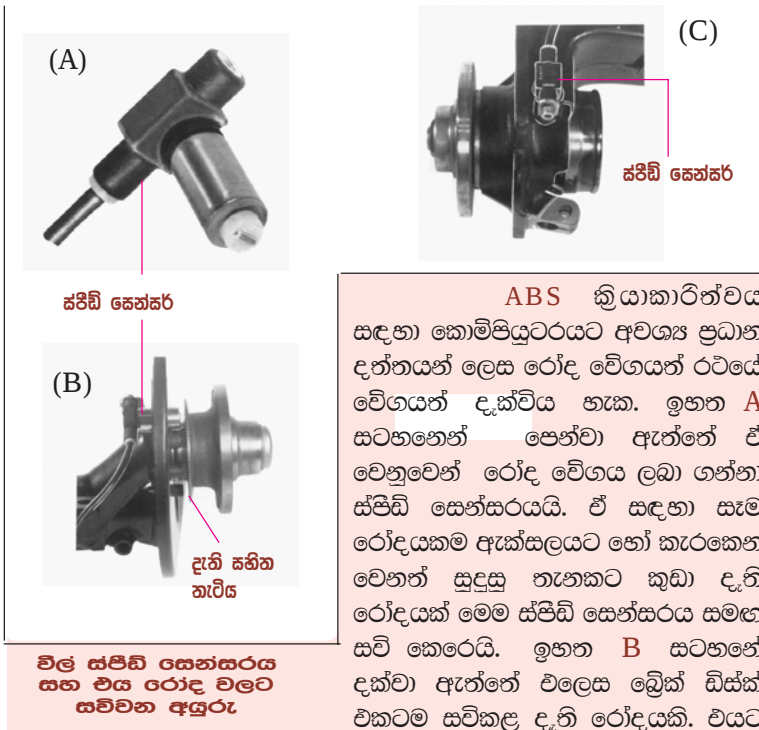

සාමාන්‍ය ලේක් පද්ධතියක් ABS ලේක් පද්ධතියක් බවට පරිවර්තනය කර ඇති අයුරු

මෙහි A සටහනෙන් පෙන්වා ඇත්තේ නවීන රථයක සාමාන්‍ය බ්‍රේක් පද්ධතියකි. බ්‍රේක් නලයක කාන්දුවක් ඇති වුනහොත් එයට අදාල රෝද දෙකේ පමණක් බ්‍රේක් නැතිව ගොස් ඉතිරි රෝද දෙකේ බ්‍රේක් වලින් රථය නතරකර ගැනුමට එය පරිපථ දෙකකට බෙදා

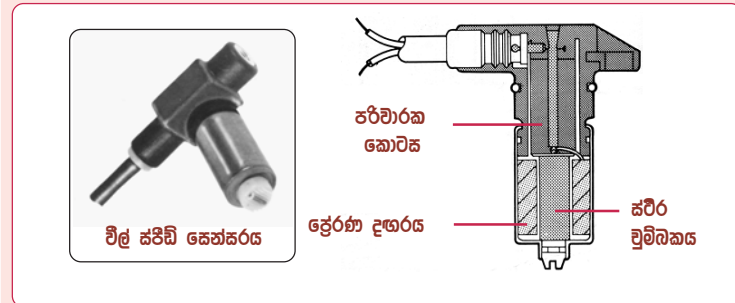
නිර්මාණය කර තිබෙයි. මෙහි B සටහනෙන් පෙන්වා ඇත්තේ එය ABS බ්ලේක් පද්ධතියක් බවට හරවා ඇති අයුරුයි. එම සටහනට අනුව හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටරය නැමැති කොටස තුල ඇති හයිඩ්‍රොලික් සොලනොයිඩ් වැල්ව් හතරක් හරහා රෝද හතරට බ්ලේක් තල සම්බන්ධ වේ. මෙම සොලනොයිඩ් වැල්ව් හතර පාලනය වන්නේ ABS කොමිපියුටරය මගිනි. ඒ අනුව බ්ලේක් පහරකදී යම් රෝදයක් සිරවෙන්න උත්සාහ ගන්නවා නම් මෙම සොලනොයිඩ් වැල්ව් වසා එම රෝදයට යැවුනු බ්ලේක් තෙල් පාලනය කර ස්ලිප් රේන්ජ් අගය පාලනය කිරීමට කොමිපියුටරයට හැකිවෙයි. ඒ අනුව ඕනෑම තත්වයක් යටතේ ඉතා ආරක්‍ෂාකාරී ලෙස රථයක් නතර කරගැනීමට හැකියාව ලැබේ.

ඉහත විස්තරකළ පාලනය සඳහා කොමිපියුටරය මගින් සෑම රෝදයකම ස්ලිප් රේන්ජ් අගය ගණනය කරගත යුතුයි. සටහනේ සෑම රෝදයකටම ස්පීඩ් සෙන්සර් සවිකර ඒවා කොමිපියුටරයට සම්බන්ධකර ඇත්තේ ඒ සඳහාය. මෙම සෙන්සර් මගින් රෝද වේගය සහ රථයේ වේගය සොයාගන්නා ආකාරයත් ඒ අනුව හයිඩ්‍රොලික් සොලනොයිඩ් වැල්ව් මගින් බ්ලේක් පාලනය කරන අයුරුත් මිලහට සොයා බලමු.

මුහුණලා ස්පීඩ් සෙන්සරයක් සවි කෙරේ. මෙය රථයේ එළවුම ලබානොදෙන විල් එකක් නිසා මෙලෙස පහසුවෙන් එය සවිකල හැකිව තිබෙයි. ඉහත C සටහනෙන් දක්වා ඇත්තේ එළවුම ලබා දෙන රෝදයකට එය සම්බන්ධ කෙරෙන ආකාරයකි. එහිදී කර ඇත්තේ විල් බෙයාරින් හවුසිමට සෙන්සරය සවි කිරීමයි. එළවුම් දණ්ඩ (Drive shaft) සවිකල රින් ගියරයකින් වේගය ලබා ගන්නා අතර එම එළවුම් දණ්ඩ මෙම විල් බෙයාරින් හවුසිම තුලට සවිකල විට එහි දැති මෙම විල් ස්පීඩ් සෙන්සරයට මුහුණලා පිහිටයි.

විල් ස්පීඩ් සෙන්සරයක නිර්මාණය

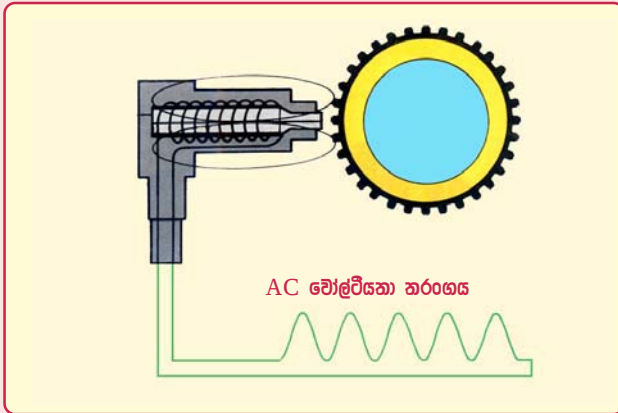

විල් ස්පීඩ් සෙන්සරයක නිර්මාණය

විල් ස්පීඩ් සෙන්සර ආකාර කිහිපයකටම නිර්මාණය වේ. මෙම සටහනේ දක්වා ඇත්තේ සාමාන්‍ය ස්පීඩ් සෙන්සරයක නිර්මාණයයි. ප්‍රබල චුම්බකයක් මත කම්බි දහරයක් ඔතා ගැනීමෙන් එය සකසා ඇත. එහි තුඩ නැත්නම් ටීප් එක බොහෝ විට ප්ලාස්ටික් කොපුවකින් වසා තිබේ. A සටහන මගින් එය දැකගත හැක.

විල් ස්පීඩ් සෙන්සරයක් තනි ඇණයකින් රථයේ රෝදයේ ඇත්තලේ හවුසිමට හෝ සුදුසු ස්ථානයකට සවිවන අතර එහි තුඩ රෝදය හා කරකෙන දැති සහිත රින් එකකට හෝ තැටියකට මුහුණලා තිබෙයි. එමගින් ලැබෙන වේග සංඥාව මෙහි පාලන ඒකකය දක්වා ගෙන යාමට බොහෝවිට ස්ක්‍රිත් කල වයරයක් යොදා ගැනෙයි. දුටු සහ යකඩ කුඩු වලින් මෙම චුම්බක තුඩ ආවරණය කර තැබීම ප්ලාස්ටික් කොපුවකින් එය ආවරණයකර තැබීමේ අරමුණයි. සේවා කටයුතු වලදී එම ප්ලාස්ටික් වැස්ම මාරුකල හැකිය. මෙම සෙන්සරය මගින් රථයේ වේග සංඥාව නිපදවෙන අයුරු මිලහට සොයා බලමු.

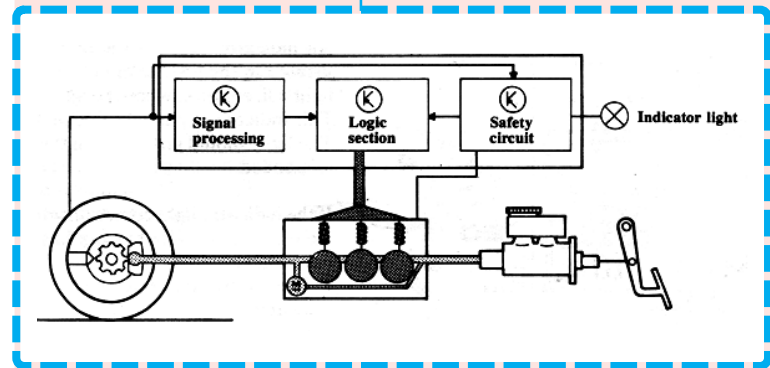
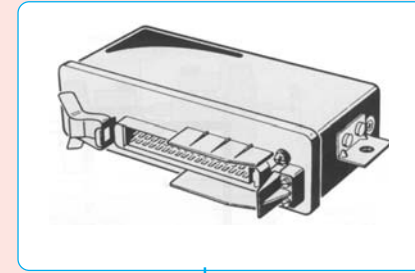
■ ස්පීඩ් තරංගය නිපදවෙන අයුරු

ස්පීඩ් සංඥා තරංගය

මෙම සටහනෙන් දක්වා ඇත්තේ ස්පීඩ් සෙන්සරය මගින් රෝද වේගයට සමාන වූ පල්ස් තරංගයක් සකසන ආකාරයයි. මෙහිදී සෙන්සරය තුළ ඇති කාන්දුම් කෝරයට රෝද හා කැරකෙන දැති රෝදයේ දැත්තක් හමුවන විට එක තරංගයක් බැගින් කුඩා වෝල්ටීයතාවයක් ඇති වෙයි. සටහනේ එය දක්වා ඇති අතර කොම්පියුටරය මගින් මෙම තරංග ගැන කාලය හා සැසඳීමෙන් රෝද වේගය සොයාගනී.

ඉහත දක්වා ඇති ආකාරයට සරල අයුරින් රෝද වේගය සොයා ගැනුනද රථයේ වේගය සොයාගැනීම කොම්පියුටරයට පහසු කරැණක් නොවේ. මන්ද ස්පීඩෝ මීටරයෙන්ද දක්වන්නේ රෝද වේගය බැවිනි. ඒ සඳහා එක් එක් නිෂ්පාදකයින් විවිධ ක්‍රම යොදාගෙන එකු ආකාරවලින් එය ගණනය කරගනු ලැබේ. ඒවා සාර්ථක නොවන නිසාම ඒ පිළිබඳව විස්තර කිරීමක් ඔවුන්ගෙන් සිදු නොවෙයි. කෙසේ හෝ බ්‍රේක් යොදන විටම ඇති රෝද වේගය රථයේ වේගයට සමාන බැවින් එය එතැන් සිට රෝද වේගය අඩුවීමේ සිදුතාවය ඇසුරින් මෙය ආසන්න අගයකට ගැනීම මෙහිදී සිදුවෙයි. මේ නිසා කොම්පියුටරය මගින් ගණනය කරන ස්පීඩ් රේන්ජ් අගය සුළු වශයෙන් වෙනස් විය හැකි නමුත් මෙහිදී ස්පීඩ් රේන්ජ් අගය 8% සිට 35% දක්වා වූ විශාල පරාසයක් තුළ පවත්වා ගන්නා බැවින් එම වෙනස එතරම් ගණන් නොගැනේ. එහෙත් මෙය සාර්ථක කරගැනුමට සැලකියි උපකාරයට ගෙන රථයේ වේගය ගණනය කිරීමේ ක්‍රමයක් මෝටර් රථ විශේෂඥයින් විසින් සොයාගෙන ඇති අතර එය අති සංකීර්ණ මෝටර් රථ සඳහා පමණක් යොදා ගැනේ.

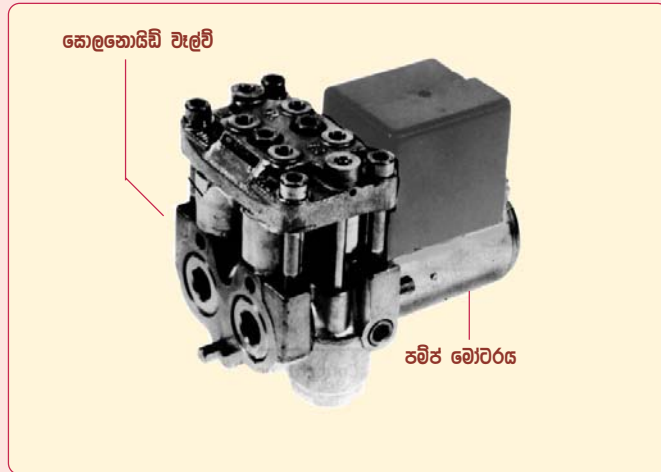

ABS කොම්පියුටරය ඇතුළත නිර්මාණය

රථයේ ABS කොම්පියුටරය සහ එය ඇතුළත සැකසුම ඉහත සටහනෙන් දක්වා තිබෙයි. මෙහි සිග්නල් ප්‍රොසෙසරය මගින් සියළු දත්ත ලබාගෙන ඒවා කොම්පියුටරයට කියවිය හැකි ලෙස ඩිජිටල් හැඩයේ තරංග බවට හරවා ලොජික් අංශයට ලබාදේ. නිදසුනක් ලෙස මෙයට පෙර පිටුවේ දක්වන ලද විල් ස්පීඩ් සෙන්සරය මගින් වේග සංඥාව ලෙස නිකුත් කෙරුණේ ඇනලොග් වෝල්ටීයතා සංඥාවකි. එය කොම්පියුටරයට කියවිය හැකි අයුරු ඩිජිටල් සංඥාවක් බවට පත්කරන්නේ මෙම අංශයේදීය.

සියළු ගණනය කිරීම් සිදුකර ස්පීඩ් රේන්ජ් අගය නියමිත අගයේ සිටින ලෙස හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටරය ක්‍රියාකරවන්නේ ලොජික් අංශයෙනි. එයට අමතරව සේෆ්ටි සර්කිට් නමින් තවත් අංශයක් ඇති අතර එය මගින් ඉතා විශිෂ්ට වූ සේවාවක් ඉටු කරනු ලබයි. කොම්පියුටරය මගින් ABS සඳහා හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටරය ක්‍රියාකරවන ආකාරය වටහා ගැනීමෙන් පසුව මෙම සේෆ්ටි අංශයේ සේවාව අධ්‍යයනය කරමු.

■ හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටරය

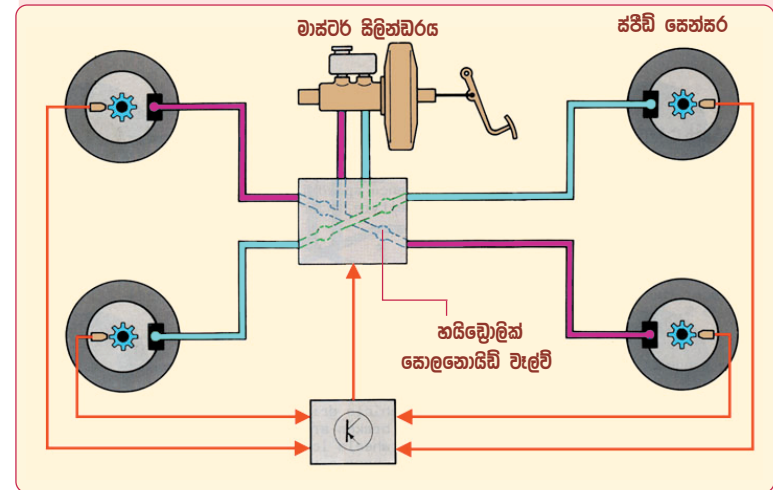
ABS හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටරයක්

මෙහි දක්වා ඇත්තේ ABS හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටරයකි. මෙම හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටර රැසක්ම භාවිතයේ ඇති අතර මෙය **BOSCH / ABS** පද්ධති සඳහා මුලින්ම යොදා ගත් එකකි. **ABS** පාලන ඉලෙක්ට්‍රොනික් ඒකකය මගින් මෙය පාලනය කෙරේ.

රෝදයක් බ්‍රේක් තද වී සිරවීමට යන විට එම බ්‍රේක් බලය අඩු කර ස්ලිප් රේන්ජ් අගය නියතව තබා ගැනුම මෙය මගින් සිදුවේ. එම පාලනය ඇතැම් රථවල රෝද හතරේ වෙන් වෙන්ව සිදුවෙයි. ඒ සඳහා නිර්මාණය වූනු හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටර **4 channel modulator** ලෙස හැඳින්වේ. ඉදිරි රෝද දෙකේ වෙන් වෙන්වද පසු රෝද දෙක තනි මාර්ගයක් ලෙසද පාලනය වන ලෙස ඇතැම් ABS පද්ධති නිර්මාණය කෙරෙන අතර ඒ සඳහා නිර්මාණය වූනු හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටර හඳුන්වනු ලබන්නේ **3 channel** යනුවෙනි.

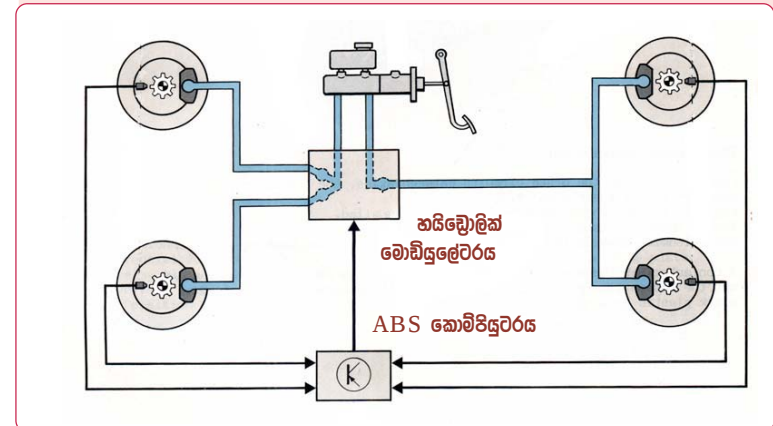
ඉහත දක්වා ඇත්තේ 4 වැනල් හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටරයක් වන අතර එහි ප්ලස්ටික් කවරය තුල මෙම පරිපථ වලට අයත් රිලේ ඒකක තැන්පත් කර තිබේ. පොම්පය සහ එය ක්‍රියාකරවන මෝටරය අවශ්‍යව ඇත්තේ මෙම පාලනයේදී ඇතැම් අවස්ථාවල කැලිපර වලට ලබාදුන් තෙල් ආපසු පොම්ප කිරීමට සිදුවන බැවිනි. මෙය ABS පද්ධති ආරම්භයේ යොදා ගත් මොඩියුලේටරයක් වන අතර එහි ක්‍රියාකාරිත්වය වටහාගත් පසු නවීනතම රථවල මොඩියුලේටර නිර්මාණ සහ ක්‍රියාකාරිත්වයන් ඉදිරිපත් කෙරෙනු ඇත.

■ හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටරය හේක් පද්ධතිවල යොදා ගැනුම

හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටර සොලනොයිඩ් වැල්ව් හරහා හේක් පරිපථය සම්බන්ධවන අයුරු.

හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටරය තුල හයිඩ්‍රොලික් සොලනොයිඩ් වැල්ව් අන්තර්ගත කර ඇති ආකාරය මෙම සටහනෙන් පෙන්වා දෙයි. මෙහි රෝද හතරටම වෙන වෙනම මෙම වැල්ව් 4 ක් සම්බන්ධව ඇති බැවින් මෙය **4 channel** වර්ගයට අයත් වූවකි.

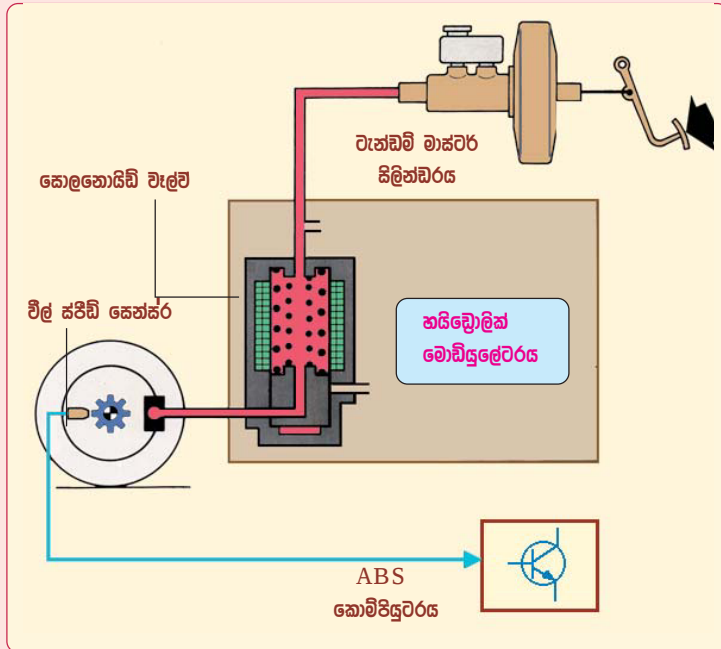

වැනල් 3 ක් සහිත හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටරයක් සම්බන්ධ අයුරු.

මෙහි දක්වා ඇත්තේ වැනල් 3 ක් සහිත හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටරයක් සහිත ABS පද්ධතියකි. මෙහි ටැන්ඩම් මාස්ටර්

සිලින්ඩරය මගින් බ්ලේක් පද්ධතිය පරිපථ දෙකක් ලෙස බෙදනු ලබන්නේ පෙර සටහනේ අයුරු කතිරයක් ලෙස නොව ඉදිරි රෝද දෙක සහ පසුපස රෝද දෙක වශයෙනි. මෙහි මුල් පරිච්ඡේද තුළින් මෙලෙස හයිඩ්‍රොලික් බ්ලේක් පරිපථ වෙන් කරන ආකාරය විස්තර විය. දැන් අපි මෙම එක් හයිඩ්‍රොලික් සොලනොයිඩ් වැල්වයක් ගෙන එහි ක්‍රියාකාරිත්වය සොයා බලමු.

■ ABS ක්‍රියාකාරිත්වයේ පළමු අදියර

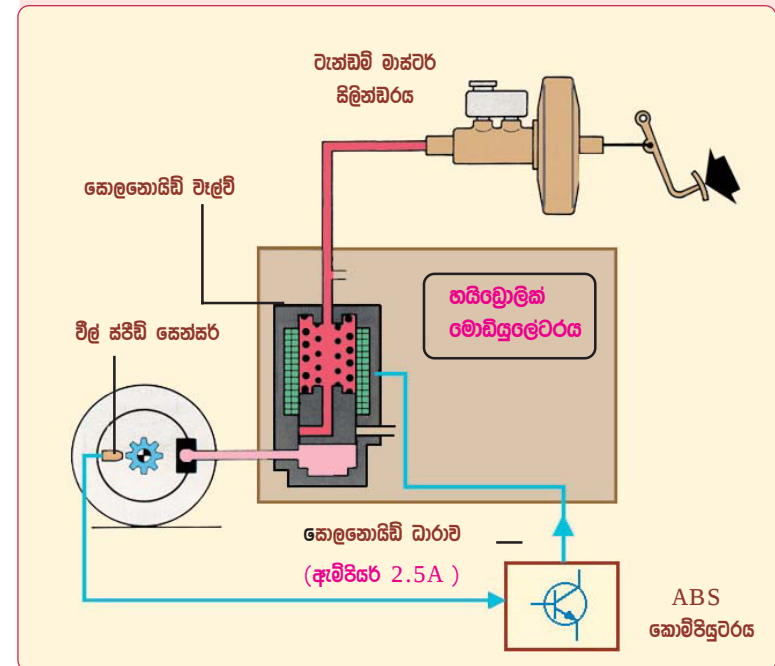

බ්ලේක් පහරක් ආරම්භයේ කොලනොයිඩ් වැල්වයක් හරහා බ්ලේක් තෙල් කැලීපරයට සෘජුවම සම්බන්ධ වන අයුරු.

හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටර සොලනොයිඩ් වැල්වයක් හරහා රෝදයකට බ්ලේක් තෙල් සම්බන්ධව ඇති අයුරු මෙහි පෙන්වා තිබේ. මෙලෙස මාස්ටර් පොම්පයේ සිට බ්ලේක් මාරිය කෙළින්ම රෝදයට සම්බන්ධ සාමාන්‍ය අවස්ථාවක මෙය පවතින්නේ සාමාන්‍ය බ්ලේක් පද්ධතියක ආකාරයටමය. මෙහි විනයට ගෙන ඇත්තේ එක රෝදයකට අයත් හයිඩ්‍රොලික් තෙල් මාරිය පමණකි. එහි දැක්වෙන අයුරු බ්ලේක් පහරක් යොදන විට සාමාන්‍ය අයුරින් බ්ලේක් තෙල් රෝදයට ගොස් එහි ඇති බ්ලේක් පැඩ් තදවී රෝද සිරකිරීම සිදුවෙයි. මේ අතර රෝදයට සම්බන්ධ වීල් ස්පීඩ් සෙන්සරය මගින් එම රෝදයේ වේගය ABS

කොමියුටරයට දැනුම් දෙයි. කොමියුටරය මගින් රෝද වේගය සහ රථයේ වේගය ගණනයට ගෙන පෙර විස්තර කළ ආකාරයට එහි ස්ලිප් රේන්ජ් අගය ගණනය කරන අතර එය නියමිත අගය ඉක්මවා රෝද සිරවීමට යයි නම් පමණක් ABS ක්‍රියාකාරිත්වය ආරම්භ කරයි. පහත සටහනෙන් පෙන්වා ඇත්තේ එලෙස සිරවීමට යන රෝදයක බ්ලේක් පීඩනය අඩුකර රෝදය නැවත කැරකීමට සලස්වා ඇති ආකාරයයි. දැන් අපි එය ක්‍රියාකරන ආකාරය සොයා බලමු.

■ ABS ක්‍රියාකාරිත්වයේ දෙවන අදියර

සිරවීමට යන රෝදයක බ්ලේක් බලය අඩු කිරීම

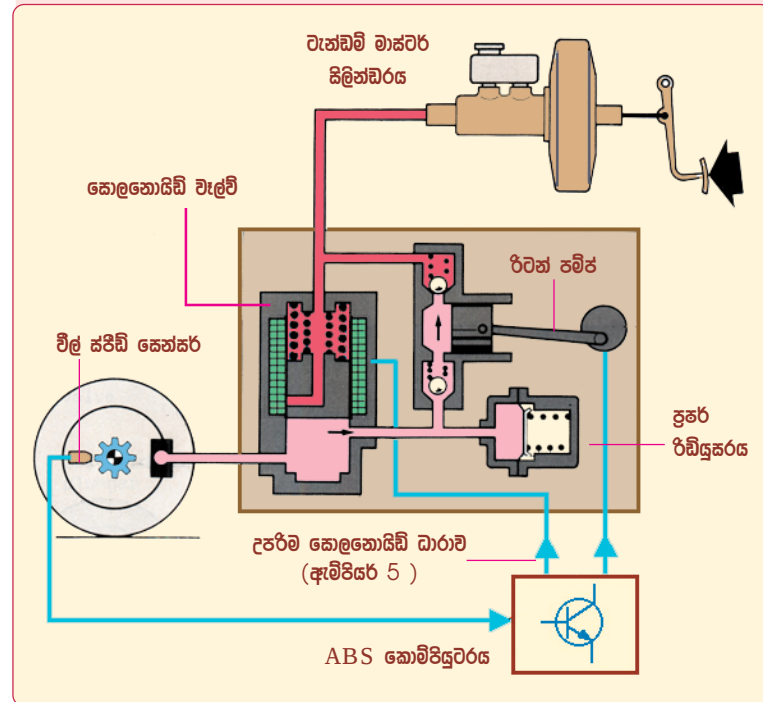
හයිඩ්‍රොලික් මොඩියුලේටරය තුළ ඇති හයිඩ්‍රොලික් වැල්ව් නිර්මාණය කර ඇත්තේ විදුලි සොලනොයිඩ් වැල්ව් ආකාරයටය. එනම් එයට විදුලි ධාරාවක් සැපයූ විට චුම්බකිත වී එහි තුළ ඇති පිස්ටනය ඉහළට ඇදගනු ලැබෙයි. මෙම සොලනොයිඩ් දඟරයට ඇම්පියර 5 ක ධාරාවක් අවශ්‍ය නමුත් රෝද සිරවීමක් වාර්තා වූනු සැනින් කොමියුටරය මගින් එයට සපයන්නේ ඉන් අඩක් වූ ඇම්පියර 2.5 ක ධාරාවකි. මේ නිසා එහි පිස්ටනය නියමිත දුරින් අඩක් පමණක් එසවෙයි. සටහනෙන්

දක්වා ඇත්තේද එම අවස්ථාවයි. මෙලෙස පිස්ටනය අඩක් එසවීමත් සමඟම එම රෝදයට සපයන ලද බ්ලේක් තෙල් මාර්ගය විසන්ධිව රෝදය තව දුරටත් තදවීම නතර වෙයි. ඒ සමඟම එසවුනු පිස්ටනය මගින් රෝදයේ බ්ලේක් කැලපරය වෙත සපයා තිබුනු බ්ලේක් තෙල් යම් ප්‍රමාණයක් ආපසු ඇදගන්නා අතර එමගින් බ්ලේක් බුරුල් විමක්ද සිදුවෙයි. මේ ආකාරයට ලෙස්සන සුළු ස්ථානයකට පත්වෙන රෝදයක් බ්ලේක් පහරින් සිරවීම නතර වෙයි. මේ අතර එම තත්වය මගහැරුණු විගස නැවතත් පෙර පරිදි බ්ලේක් තද විය යුතුයි. ඒ සඳහා විල් ස්ප්‍රිං සෙන්සරය මගින් රෝද වේගය වැඩි වූ බව වටහා ගන්නා කොම්පියුටරය එහිදී සොලනොයිඩ් වැල්වයට සැපයූ ධාරාව නතර කරයි. එවිට නැවතත් මෙයට පෙර සටනන ආකාරයට පද්ධතිය පත්වීමෙන් රෝද වලට බ්ලේක් බලය පෙර ලෙසම ලැබී රෝද තදවීම සාමාන්‍ය අයුරින් සිදුවෙයි.

ඉහත විස්තර කරන ලද්දේ Bosch ABS බ්ලේක් පද්ධතියක ඇති ක්‍රියාකාරී අවස්ථා තුනෙන් දෙකක් පමණි. මෙයට අමතරව මෙහි තවත් එක් අවස්ථාවක් ඇත. එය මෙයට වඩා මදක් සංකීර්ණ වූ එකකි. එහි අවශ්‍යතාවය පමණක් මුලින්ම වටහා ගනිමු. ඒ සඳහා නැවතත් මෙහි දෙවන අදියර දැක්වෙන පෙර පිටුවේ සඳහන් සටනනට සිත යොමු කරමු.

එම සටනනෙන් දක්වා ඇත්තේ අප උගත් මුල් අදියර එනම් රෝද සිරවීමකට ලක්වීමේදී එහි තෙල් මාර්ගය වසා දමා තව දුරටත් බ්ලේක් තදවීම පාලනය කළ අවස්ථාවකි. එහෙත් එහිදී රෝදයේ කැලපරය තුලට ගලාගිය තෙල් සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත්ව නොමැති නිසා තවදුරටත් බ්ලේක් යම් පමණකින් සිරව පවතියි. මාර්ගය ඉතා ලෙස්සන සුළු නම්, එසේත් නොමැතිව එම රෝදය වැලි බොරළු මත පිතිටියේ නම් මෙම කුඩා බ්ලේක් බලය වුවද රෝදය සිර කර තවදුරටත් ලෙස්සායාම ඇති කළ හැකියි. මාර්ගයේ හිම මිදී ඇතිවිටද එම තත්වයම ඇති කරයි. මෙහි තුන්වන පියවර ආරම්භ වන්නේ එම අවස්ථාවේදීය. එහිදී කෙරෙන්නේ රෝදයට සපයන ලද තෙල් එනම් කැලපරයේ සිරව ඇති තෙල් විදුලි මෝටරයක් සහිත පොම්පයක් යොදා ආපසු පොම්ප කිරීමයි. එවිට රෝද බ්ලේක් පීඩනය සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත්වීමෙන් රෝද සිරවීම ඉවත්ව යයි. එම තෙවන අදියර මිළඟ සටනනෙන් දක්වා ඇත.

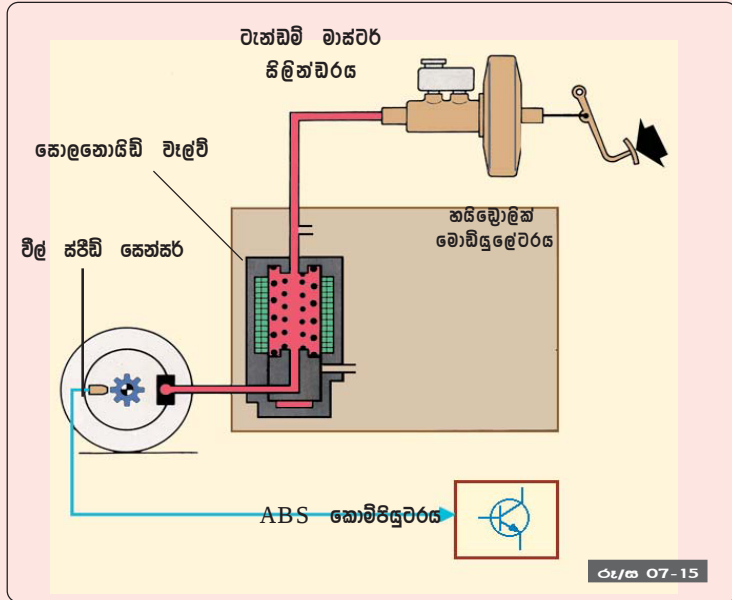
■ ABS ක්‍රියාකාරිත්වයේ තෙවන අදියර

සිරවීමට යන රෝදයක බ්ලේක් බලය අඩු කිරීම

පෙර විස්තර කළ ආකාරයට බ්ලේක් නල මාර්ගය වසා දැමුව පසු එහි සිරව ඇති තෙල් මගින් තවදුරටත් රෝද සිරවෙයි නම් මිළඟට කළ යුත්තේ සැපයූ තෙල් නැවත ආපසු ඇද ගැනීමයි. ඉහත සටනනෙන් දැක්වෙන්නේද එම අවස්ථාවයි. මෙහිදී මුලින්ම කෙරෙන්නේ සොලනොයිඩ් දැහරයට සැපයූ ධාරාව දෙගුණ කර පිස්ටනය ඉහලටම එසවීමයි. එවිට නව මාර්ගයක් විවෘත වන අතර එමගින් රෝදයේ බ්ලේක් කැලපරය තුල සිරව තිබූ තෙල් එකවරම ප්‍රෂර් රිබ්බ්සරයට ඇතුළුව ඝෂණිකව බ්ලේක් බලය අඩු කිරීමකට ලක්කරයි. ඒ සමගම මොඩියුලේටරය තුල ඇති පොම්පය ක්‍රියාත්මකව කැලපරය තුල ඇති බ්ලේක් තෙල් ආපසු පද්ධතියට පොම්ප කරනු ලබයි. එවිට බ්ලේක් බලය හොඳටම අඩුවන බැවින් රෝද සිරවීමක් සිදු නොවෙයි. රෝදය බුරුල් වූ පසු නැවතත් පිස්ටනය පහළ දමා බ්ලේක් තදකරනු ලබයි. මේ ආකාරයට තත්පරයට 11 වරක් පමණ වේගයකින් බ්ලේක් තද කිරීම සහ බුරුල් කිරීම සෑම ඇන්ටි ලොකින් බ්ලේක් පද්ධතියකම සිදුවෙයි.

ABS ක්‍රමයේදී රථයක් වඩාත් අඩු දුරකින් නතර කරගතහැකි වන්නේ කෙසේද යන්න දැන් අපට වටහාගත හැකිය. එනම් ධාවනයේ ඇති රථය නතර කිරීමට එහි ගැබ්ව ඇති වාලක ශක්තිය සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත් කළ යුතු අතර එසේ කළ හැක්කේ එම ශක්තිය යම් කාර්යකට යෙදවීමෙනි. සාමාන්‍ය බ්‍රේක් පද්ධතියකදී රථයේ ඇඹරෙන සහ හැකිලෙන දුනු ආදියෙන් එය කෙරුනේ එක්වරකි. එහෙත් ABS ක්‍රමයේදී මෙය තත්පරයට 11 වරක් පමණ සිදුවීමෙන් එම වාලක ශක්තිය ඉතා ඉක්මනින් ඉවත්ව රථය වඩාත් අඩු දුරකින් නතර වෙයි. මෙය ABS ක්‍රමයේ අතුරු ඵලයක් වුවද එය ඉතා වැදගත් වෙයි.

ABS ක්‍රියාකාරීත්වයෙන් පසු නැවතත් බ්‍රේක් පීඩනය වැඩි කිරීම

ABS තෙවන හෝ දෙවන පියවරට රෝද බ්‍රේක් බලය අඩුවී නැවතත් රෝදය කරකීමට පටන් ගැනෙන අතර එහිදී ලෙස්සුම් ප්‍රතිගතය 8% ටත් වඩා පහළ බැසීම සිදුවිය හැකිය. මෙහි දක්වා ඇත්තේ එවන් තත්වයකදී නැවත බ්‍රේක් බලය වැඩි කරන ආකාරයයි. එනම් එහිදී කරනු ලබන්නේ කොලනොයිඩ් වැල්වයට මෙන්ම පමණි එකට සපයන ධාරාව සම්පූර්ණයෙන්ම නතර කර දැමීමයි. එවිට ඉහත සටහන අයුරු කොලනොයිඩ් පිස්ටනය සම්පූර්ණයෙන්ම පහළට පැමිණ බ්‍රේක් මාර්ගය සෘජුවම කැලපරයට ලබාදෙයි. එවිට කැලපරයට ලැබෙන පීඩනය වැඩිවීම නිසා නැවතත් බ්‍රේක් වැඩිවීම සිදුවෙයි. ඇත්තවශයෙන්ම මෙය ABS මුල් පියවරට බෙහෙවින් සමාන වුවකි.

අප මෙතෙක් උගත් කරුණු හොඳින් වැටහුනි නම් ඔබට එක් ගැටළුවක් ඇතිවිය හැකිය. එනම් ABS ක්‍රියාකාරීත්වය යටතේ රෝද සිරවීමට කොම්පියුටරය මගින් ඉඩ නොදෙයි නම් වේගය හොඳටම අඩුවූ පසු රථය නතර වන්නේ කෙසේද යන්නයි. රථය පල්ලමක ධාවනය කරමින් සිටින විට එය නවතා ගැනීමට බ්‍රේක් යොදන අවස්ථාවකදී මෙම තත්වය තදින් බලපානු ලැබ එය නතර කර ගැනීමටද නොහැකිවෙයි. එනම් එහිදී රෝදය නතරවන විට එය සිරවුනු බව දැනගන්නා ABS පද්ධතිය ඉහත දෙවන අදියර ක්‍රියාත්මක කර බ්‍රේක් නිදහස් කරයි. මේ සඳහා යොදා ඇති උපක්‍රමය සොයා බලමු.

ඉහත ගැටළුව සඳහා යොදා ඇති පිළියම රථයේ වේගය පැයට කි.මී. 6 කට වඩා වේගය වැඩිවූ පසු පමණක් ABS පද්ධති ක්‍රියාත්මකවන ලෙස එය නිර්මාණය කිරීමයි. එම ක්‍රියාකාරීත්වය ආරම්භ වූ පසු පැයට කි.මීටර 3 ක් පමණ දක්වා අඩුවන තුරු ක්‍රියාකාරීත්වය පවතින අතර ඉන්පසු එය අක්‍රිය වී යයි. ඒ අනුව බ්‍රේක් පහරකදී ABS ක්‍රියාකාරීත්වය යටතේ ලෙස්සායාමකින් තොරව කෙටි දුරකින් රථයේ වේගය අඩු කරන අතර වේගය හොඳටම අඩුවූ පසු ABS අක්‍රිය වී රෝද සම්පූර්ණයෙන් සිරවී රථය නතර වෙයි. එනම් පැයට කි.මීටර 3 ට වඩා එනම් අප පයින් ගමන් කරන වේගයටත් වඩා අඩු වේගයට රථය පත්වූ විගස ABS ක්‍රියාකාරීත්වය නොමැතිව මෙය සාමාන්‍ය බ්‍රේක් පද්ධතියක් බවට පත්වෙයි. ඇතැමුන් සිතා සිටින්නේ මෙවන් අඩු වේගයකදී ABS අක්‍රිය කරනු ලබන්නේ එම අඩු වේගයේදී එය අවශ්‍ය නොවන නිසා බවටය. එයත් සත්‍ය කරුණක් නමුත් මෙහි ප්‍රධාන අවශ්‍යතාවය රථය සම්පූර්ණයෙන්ම නතර කර ගැනීමට රෝද සිර කර ගැනීමයි. එසේ නොවුනි නම් පල්ලමකදී රථය බ්‍රේක් පහරකදී සම්පූර්ණයෙන්ම නතර නොවී වේගය අඩුවීම පමණක් සිදුවනු ඇත.

පෙර සටහන දෙස විමසීමෙන්ම බැලුවහොත් කැලපරය සිට පොම්පයෙන් ඇද ගන්නා තෙල් පීඩනය සෘජුවම ඊසව් රැංකියට එනම් කන්ටේනරයට යොමු නොකර එය පොම්පය හරහා රැංකියට යොමුකර තිබෙයි. මෙයට එක් හේතුවක් වන්නේ එය සෘජුවම රැංකියට යොමු කළහොත් ABS තෙවන පියවරේදී බ්‍රේක් පැඩලය බැසීමට හේතුවීමයි. දෙවැන්න මෙම සැලසුම නිසා ABS ක්‍රියාකාරීත්වයේදී බ්‍රේක් පැඩලය දෙදැරීමකට ලක්වන අතර එය ABS ක්‍රියාකාරීත්වය පවතින බවට සංඥාවක් ලෙස ගෙන තිබීමයි. ආරක්ෂාව අතින් එය ඉතා වැදගත්වන අතර මිළඟ පරිච්ඡේදයෙන් ඒ පිළිබඳව නැවතත් විස්තර කෙරෙනු ඇත.